

23. Langacker R.W. Foundations of cognitive grammar. V. 1: Theoretical prerequisites / Langacker R.W. – Stanford, CA : Stanford University Press, 1987. – 516 p.
24. Menninger K. Number words and number symbols : a cultural history of numerals / Menninger K. – N. Y. : Dover Publications, Inc., 1992. – 480 p.
25. Tylor E. D. Primitive culture. V. 1 / Tylor E. D. – London : Murray, 1991. – 502 p.

У статті розглядається проблема багатозначності класу числівників, одиниці якого можуть позначати не тільки кількість предметів, а й предметний індекс, місце предмета в лічильній сукцесії та інтенсивність предметної ознаки. Оскільки різниця у значеннях супроводжується різницею в дистрибутивних характеристиках числових імен, їх багатозначність можна визначити як лексико-граматичну (частиномовну) полісемію. За умов полісемії значення однієї й тієї самої форми зв'язані між собою. Задля пояснення природи зв'язку між різними значеннями класу числівників у статті застосовується методологічний апарат когнітивної лінгвістики (семантики лінгвальних мереж).

Ключові слова: числівник, частиномовне значення, частиномовна полісемія, концептуальна мережа, семантика лінгвальних мереж.

The article deals with the problem of polysemy of numerals, which along with quantity of things denote their indexes, their places in a sequence, and the degree of their qualities as well. Therefore, these differences in meanings are exhibited by differences in distributive characteristics of numerals their polysemy may be defined as lexical-grammatical (part-of-speech) polysemy. Polysemy implies that the meanings, or senses, of a linguistic expression are related. This study explains the nature of relations between different meanings of the Numeral class from the standpoint of cognitive linguistics (semantics of lingual networks).

Key words: numeral, part-of-speech meaning, part-of-speech polysemy, conceptual network, semantics of lingual networks.

УДК 81'37

КОНЦЕПТИВНА ПРОЕКЦІЯ СЕМАНТИКИ

Приходько А.М.,

Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара

У статті розглядаються питання онтологічної та культурологічної сутності концепту, які дають підстави до широких когнітивно-комунікативних узагальнень щодо його природи, системного устрою та дискурсивно набутих властивостей.

Ключові слова: концепт, дискурс, домінанта, кодова варіативність концепту, об'єктивізація.

Об'єктом цієї статті є концепт – ментальний феномен, у якому поняттєве начало, проходячи через сито етнопсихологічної оцінки, органічно сполучується з лінгвокультурним [2; 3; 7; 8; 12]. Предметом розгляду є такі аспекти, як концептивна семантика, її культурологічні начала, межі та витоки, механізми і техніки об'єктивізації. Основною метою пропонованої статті є вивчення одного з актуальних питань лінгвокогнітології – онтологічної сутності (лінгво)концептів і їх системної організації в ракурсі когнітивно-дискурсивної парадигми знання.

На зламі тисячоліть чітко окреслилася орієнтація наукової думки на конвергентне вивчення когнітивних і комунікативних аспектів людської діяльності [1; 6; 10; 11; 16; 18; 19]. Синтез цих двох головних функцій з позицій лінгвофілософських поглядів на структуру і функції мови визначає в основних своїх рисах інтегральну когнітивно-дискурсивну (когнітивно-комунікативну) парадигму сучасної лінгвістики, яка розглядає мовленнєву діяльність на тлі внутрішніх ментальних процесів і визнає мову універсальною формою первинної концептуалізації довкілля та раціоналізації досвіду, скарбницею і виразником апріорного знання про світ.

Це, у свою чергу, зумовлює підвищений інтерес до вивчення мовних одиниць не лише в єдності їхніх когнітивних властивостей і дискурсивних параметрів, але й під кутом зору нових мовознавчих

дисциплін, що розвинулися в лоні когнітивно-комунікативної парадигми, – лінгвосеміотики, лінгвофілософії, лінгвокультурології, лінгвосинергетики тощо.

На сучасному етапі наукового розвитку стає зрозумілим, що жодна з цих галузей не може претендувати на абсолютну автономність: кожна наукова дисципліна виконує свої завдання, залучаючи надбання суміжних областей та, у свою чергу, постачаючи корисний матеріал для інших сфер знання. Інтенсивними темпами розвиваються міждисциплінарні студії, що характеризуються комплексним розглядом об'єкта, систематизуючи та узагальнюючи дані різних наук про нього, встановлюючи його специфічність у певній науці та загальнонауковий статус у цілому.

За рахунок такої кооперації вирає і вся лінгвістика: вона розширює свій епістемічний кругозір, збагачується новим знанням, прирощується новими ідеями, процедурами і техніками аналізу. У результаті цього на її передові позиції висувається вивчення таких моделей репрезентації знань, як картина світу, фрейм, стереотип, концепт тощо, серед яких найбільш спірним на сьогоднішній день є центральне поняття лінгвокогнітології – концепт. «Концептуальний бум» [15, с. 15] останніх десятиліть робить нас свідками виникнення зовсім нової галузі мовознавства – лінгвоконцептології, що прагне переосмислити структуру й семантику мовних одиниць у вимірах етно-, соціо- і (суб)культурних категорій.

Лінгвоконцептологія – відносно нова галузь міждисциплінарного знання, яка виникла наприкінці ХХ ст. і вже зарекомендувала себе як цілком життєздатна наукова дисципліна з чітко окресленими об'єктом і предметом, прозорою телеологією та усталеним методологічним апаратом. У своїх розвідках вона намагається по-новому поглянути й на такі одвічно значущі проблеми, як система і структура мови, мова та її користувач, мова і знання, мова і мислення.

Методологічним фундаментом лінгвоконцептології залишається усталена тріада «форма – зміст – функція», але на відміну від традиційної лінгвістики вона інтерпретує її в інтер- і мультидисциплінарній перспективі. Це означає, що лінгвоконцептологія повертається до кожного складника цієї тріади різними гранями, знайшовши свій власний і оригінальний спосіб перекинути місток між формою і лінгвосеміотикою, між змістом і лінгвокогнітологією / лінгвокультурологією, між функцією і лінгвопрагматикою / лінгводискурсологією. Радіальні вектори, що розходяться в різні сторони від цього центру наукової рефлексії, штовхають поперед себе концентричні кола знання, які і є живильною силою та двигуном лінгвоконцептології. Але найтісніше вона кооперується з лінгвістичною семантикою, а точніше – з лексичною.

Глобальною метою лексичної семантики був і залишається доказ системного характеру лексичного корпусу мови. Шляхи її здійснення пролягають через вирішення конкретних дослідницьких завдань: ідеографічне вивчення тематичних і лексико-семантичних груп слів (ЛСГ), з'ясування загальних і специфічних властивостей лексичних одиниць у складі цих груп, встановлення взаємозв'язків як між окремими одиницями усередині групи, так і між самими ЛСГ, визначення контекстуального впливу на семантику мовних одиниць тощо.

Одним із важливих завдань когнітивної лінгвістики є проблема реалізації / онтологізації концептів – виведення їх внутрішнього змісту назовні («озовнішнювання»), тобто їх екстеріоризації. Ця проблема стоїть особливо гостро у зв'язку з тим, що серед лінгвістичного загалу іноді виникає сумнів стосовно наукової релевантності концепту взагалі. Так, Ю.А. Сорокін вважає його «квазіметодологічною категорією» [13, с. 292], а В.В. Левицький – «фантомною категорією», що, будучи створеною фантазією дослідника, позбавлена більш-менш чітко окреслених меж і не піддається об'єктивним вимірам [4, с. 114]. Приблизно так само рішуче виступають проти концептів І.Б. Левонтіна [5] та З.А. Харитончик [17] (див. відповідь І.А. Стерніна та В.І. Карасика на критику [14]).

Попри всю категоричність такої точки зору, у ній є й доля істини: концептивна палітра мови є явищем ідеальним, до якого навряд чи можна застосувати те, що в точних науках заведено називати мірою. Однак принциповим моментом, що спричиняє наукову дискусію, є логічна конкретність поняття і метафізична розмитість концепту, а точніше – прив'язаність поняття до слова і неприв'язаність до нього концепту, оскільки «концепт є розсіяним у мовних знаках» [9, с. 12], тобто семіотично дисперсним. Отож, відстоювання об'єкта дискусії одними лінгвістами і заперечення його іншими є гарним способом стимулювання дослідницької ініціативи.

Не маючи чітких меж і жорсткої структури, концепт існує в ментальному світі людини як деяка ідея, що оволодіває масовою свідомістю в межах певної етно- та лінгвокультури на певному етапі її соціоісторичного розвитку. Тому нерідко концепти розглядають як індикатори культури, а культуру – як середовище їх побутування. Концепти – це ніби згустки культури у свідомості

людини, у вигляді яких культура входить у ментальний світ людини, а людина – у своє етнокультурне середовище.

Час від часу в лінгвістичному загалі лунає думка й про те, що лінгвоконцептологія дублює об'єкт і предмет лінгвосеміотики з використанням нової термінології – зокрема, того ж терміна «концепт», який ніби позначає те ж саме – архісему, або прототипове ім'я тієї чи іншої ЛСГ (наприклад, концепти ДОБРО, ЧАС, ЩАСТЯ, ПРАЦЯ). Насправді ж лінгвоконцептологія не є зміною вивіски на лабораторії лінгвістичної семантики, а є новим поворотом в її науковому осмисленні, у якому відбувається процес пізнання на новому витку еволюційної спіралі мовознавства.

Порівняно з традиційною семантикою лінгвоконцептологічний підхід до вивчення, аналізу, інтерпретації та систематизації матеріалу вирізняється:

- спрямованістю на розширення й поглиблення загальногуманітарного знання, а тому володіє значно більшою пояснювальною силою щодо універсальних і етноспецифічних характеристик культури, мовної свідомості, сценаріїв комунікативної поведінки, шляхів і способів трансферу знання;
- залученням до сфери опису методологічного потенціалу і банку даних різних наукових галузей, що сприяє інтегративному розумінню структури і системи мови в діалектичній єдності аналізу і синтезу;
- розглядом семантики мовних одиниць під кутом зору етно-, соціо- і (суб)культурної перспективи, що розширює горизонти наукових пошуків і творчих знахідок;
- фреймовим моделюванням когнітивних конструктів, що сприяє підвищенню експланаторності результатів виконаних досліджень;
- поповненням методологічного апарату мовознавства інновативними методами, прийомами і процедурами та збагаченням його новим емпіричним матеріалом, який можна використовувати далі в лінгвокогнітивних, лінгвокультурологічних, лінгвопрагматичних та інших дослідницьких напрямках.

Однак будучи відносно молодою галуззю мовознавства, лінгвоконцептологія все ще перебуває у стадії становлення. Попри свою визначеність з метою, об'єктом, предметом і методами, що вже зарекомендували себе у безлічі спеціальних праць, присвячених теоретичним питанням напряму та прикладному опису окремих концептів, лінгвоконцептологія має ще чимало білих плям, поставлених, але не розв'язаних завдань, спірних і навіть гостро дискусійних проблем.

Між ідеальною суттю концепту та його матеріально-семіотичним втіленням немає ізоморфізму: мовна реалізація певного концепту не має однозначної прив'язки до певного слова. У цьому сенсі концепт є дисперсним ментальним утворенням: будучи «розсіяним» серед мовних знаків, він може втілюватися в цілу низку вербальних і невербальних засобів і поставати як кодово варіативне явище, яке в кожному акті реалізації зберігає своє тіло, але міняє вбрання.

Кодова варіативність концепту спирається на два типи його відношень зі знаком – апеляцію і презентацію. З точки зору техніки кодування інформації мовцем концепт постає як акт апеляції до знака і в цьому сенсі він є принципово відкритим для альтернативних засобів своєї реалізації (патерн «концепт → знак(и)»). З декодувальної перспективи адресата концепт є результатом своєї знакової презентації (патерн «знак(и) → концепт»). Між обома патернами існують відношення взаємодетермінованості: концепт апелює до знака, знак презентує концепт, а процес «опредмечування» концепту є процесом пошуку входу в нього і виходу із нього.

Зверненість концепту до знака, а знака до концепту свідчить про симбіоз процесу і результату трьох когнітивно-дискурсивних властивостей цієї ментальної одиниці: концепт як результат процесу пізнання, концепт як результат процесу мовного асоціювання, концепт у своєму русі від лінгвокультурної потенції до текстової реалізації. В алгоритмі мовної реалізації концептів відбита діалектика загального і часткового, особливого і специфічного, можливого і дійсного, а їх системний опис уможливується шляхом аналізу всього потенціалу засобів їх семіотичної презентації.

Семіотична презентація концепту уможливується завдяки розлогу аранжувальному ресурсу, що його пропонують мовна система і мовленнєва практика. Концепт може апелювати до цілої низки синонімів, тематичних рядів і лексико-семантичних полів, паремій, прецедентних (фольклорних і літературних) імен, символів, творів мистецтва, ритуалів, об'єктів матеріальної та духовної культури тощо. Широка семіотична гама концепту безпосередньо пов'язана з його значущістю для певного лінгвокультурного колективу, а також із аксіологічною або теоретичною цінністю того позамовного явища, що втілено у всьому його когнітивно-семантичному обсязі.

Проте не всі концепти мають вербальну оболонку, але тією чи іншою мірою завжди можуть бути верифікованими в дискурсі, коли в цьому виникає потреба. Оскільки слова у спілкуванні сигналізують про актуальні ознаки концептів, то жодне слово, використане в комунікативному акті, не може виразити увесь зміст концепту, та й сам цей зміст з огляду на свій глобальний обсяг навряд чи буває затребуваним повною мірою. Для лінгвіста це означає, що вичерпного й остаточного опису концепту не буває, а буває лише більш-менш максимальне наближення суб'єктивної дослідницької думки до нього (аналіз словникових дефініцій, паремійних текстів (прислів'я, афоризми, анекдоти, загадки), опис індивідуально-авторських розширень змісту з урахуванням етимології слів – носіїв концепту, ейдетичних засобів (тропів, метафор, алюзій, асоціативних експериментувань тощо), які базуються на етнічному менталітеті.

Етнічний менталітет ґрунтується на системі вироблених віками національних цінностей, які інтеріоризуються мовною свідомістю у вигляді концептивних домінант – ціннісних орієнтирів етно-лінгвокультури, що стають пріоритетними для кожного її представника. Сукупність концептивних домінант являє собою систему, у якій можуть бути встановлені основні та другорядні характеристики. Фіксує у мові, вони набувають статусу своєрідного оцінного коду і визначають поведінку носіїв відповідної етнокультури, їхню самооцінку та оцінку з боку інших етносів. Культура продукує й акумулює концепти, а концепти (насамперед, концептивні домінанти) – репрезентують культуру.

Попри те, що концептивний референт корелює зазвичай з високоабстрактним поняттям, ціннісні домінанти вирізняються емоційністю змісту, насиченістю асоціативного ряду, глибиною свого валоративного освоєння. Вони зумовлюються як етнічним менталітетом (національною психологією), так і особливостями соціокультурної еволюції етносу. Аналіз концептивних домінант німецької етнокультури – абсолютних і регулятивних – засвідчує декілька їхніх транскультурних властивостей: конвенціональність, прескриптивність, дидактичність, енергетичність, психологічність тощо.

Конвенціональна природа концептивних домінант пов'язана з кодексом життєвих настанов людини, що упорядковують її вчинки і дії у світі та зумовлюють їх прескриптивно-регулятивний характер (орієнтир на певний шаблон, припис, правило, норму). Будучи регулятивно-нормативно-оцінними концептами з цільовою основою, вони випромінюють своєрідні дидактично-виховні імпульси, які визначають життєвий світ людини і тим самим сприяють виробленню культурних і фреймових сценаріїв її поведінки в соціумі. Засновані на системі установок і очікуваних поведінкових реакцій, концептуальні домінанти корелюють із певними архетиповими образами, укоріненими в колективному підсвідомому, де вони наділяються великою психічною енергією, а тому здатні набувати символічних рис і розростатися до масштабів ідеалу. Визначаючи ціннісні орієнтири народу, концептивні домінанти окреслюють специфічні особливості етнічного менталітету і дозволяють судити про параметричні ознаки відповідного типу культури з його специфічними уявленнями про устрій світу і правила поведінки в ньому.

Мовна картина / модель світу, створювана лінгвокультурою, є завжди суб'єктивним образом об'єктивної дійсності. Вона має риси як загальнолюдського (наднаціонального), так і етноспецифічного (національного) світосприйняття і світорозуміння. Невід'ємною частиною цієї моделі є концептуальна картина світу, створювана ментальними одиницями різного ціннісного статусу. Концепти, відрізняючись один від одного ступенем абстрактності, асоціативної гами і валоративної насиченості, існують у картині світу не хаотично і не ізольовано, а лише через взаємозв'язки з іншими концептами – через патерн організації, у якому вони перетинаються, комбінуються і взаємодіють. Вони побутують і функціонують у соціокультурному просторі комунікації в чітко визначених межах системи, алгоритм якої базується на засадах множинності, зв'язку, цілісності та структурованості, а механізм – на принципах лінійності та ієрархічності, ізо- та поліморфізму, симетрії та асиметрії, статичності і динаміки.

Будучи ознаменованою когнітивно-комунікативним підходом до мисленнево-мовленнєвої діяльності, сучасна парадигма мовознавства припускає інтегративне вивчення одиниць мови і мовлення. Розуміння того, що концептологія, яка вивчає етно-психо-лінгво-культурну надбудову природних мов, не може існувати ізольовано від дискурсології, яка вивчає соціо-лінгво-культурне середовище людського спілкування, є провідним принципом сучасного мовознавства. Дискурс немислимий поза концептосферою з її стабільними концептополями і ситуативно мінливими концептосистемами, а концептосфера, що безперебійно постачає йому лінгвоетнокультурний матеріал, – без дискурсу.

Підбиваючи підсумок, зазначимо, що представлений погляд на місце і роль концептивних одиниць у логосфері етносу – це одна із можливих проекцій концептосфери на комунікацію. Системний підхід до вивчення концептуальних цінностей лінгвокультури дозволяє одержати досить переконливі дані про когнітивні схеми національно специфічного мислення й узгоджені з ними комунікативні патерни поведінки того чи іншого етнолінгвокультурного співтовариства.

Основна перспектива лінгвістичних розвідок у межах когнітивно-дискурсивної парадигми саме в тому й полягає, щоб наблизитися до вирішення проблеми людського світосприйняття і світорозуміння, усвідомити алгоритми категоризації, стереотипізації та концептуалізації дійсності засобами природних мов, осягнути шляхи і способи репрезентації знання. Все це, своєю чергою, дозволяє глибше проникнути в таємниці устрою, функціонування і взаємодії механізмів лого-, концепто- і ноосфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики / Ф.С. Бацевич. – Львів : АІС, 2010. – 336 с.
2. Воркачев С.Г. Российская лингвокультурная концептология: современное состояние, проблемы, вектор развития / С.Г. Воркачев // Известия РАН. Серия литературы и языка, 2011, т. 70, № 5. – С. 64–74.
3. Воробійова О.П. Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки / О.П. Воробійова // Вісник КНЛУ, 2012. № . – С. 17–27.
4. Левицкий В.В. Опыт использования квантитативных методов на кафедре германского, общего и сравнительного языкознания Черновицкого университета / В.В. Левицкий // Проблемы квантитативной лингвистики. – Чернівці: Рута, 2005. – С. 111–133.
5. Левонтина И.Б. Антология концептологии: Рецензия на книгу «Антология концептов» Под ред. В.И. Карасика, И.А. Стернина. – М., Гнозис, 2007 /И.Б. Левонтина // Вопр. языкознания, 2008. – № 4. С. 122–126.
6. Мартинюк А.П. Перспективидискурсивного напрямудослідженняконцептів / А.П. Мартинюк // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – № 837. – С. 14–18.
7. Ніконова В.Г. Трагедійна картина світу в поетиці Шекспіра / В.Г. Ніконова. – Дніпропетровськ : ДУЕП, 2007. – 364 с.
8. Орлова О.В. Когнитивно-стилистический анализ текстовых концептов в контексте современных лингвоконцептологических исследований / О.В. Орлова // Филология, 2009, № 1. – С. 34–37
9. Пименова М.В. Концепт *сердце*: Образ. Понятие. Символ / М.В. Пименова. – Кемерово: КемГУ, 2007. – 500 с.
10. Приходько А.Н. Антиконтцепт как лингвокультурный феномен: партонимическое, стигматическое, эссенциальное / А.Н. Приходько // Когниция, коммуникация, дискурс. Междунар. сб. н. тр. – Харьков: ХНУ им. В.Н. Каразіна, 2012. – № 5. – С. 37–51
11. Приходько А.Н. Концепты и концептосистемы: Монография / А.Н. Приходько. – Днепропетровск: Белая, 2013. – 307 с.
12. Ракитина С.В. Когнитивно-дискурсивное пространство научного текста / С.В. Ракитина: Автореф. дис. д-ра филол. наук. – Волгоград: ВГПУ, 2007. – 46 с.
13. Сорокин Ю.А. Две дискуссионные реплики по поводу когнитивного «бума» / Ю.А. Сорокин // Проблемы вербализации концептов в семантике языка и текста. – Волгоград: Перемена, 2003. – Ч. 1. – С. 283–294.
14. Стернин И.А. Как описывать концепты // И.А. Стернин, В.И. Карасик // Антология концептов. Т. 6. – Волгоград : Парадигма, 2008. – С. 26–35.
15. Сусов А.А. Размышления о концептах / А.А. Сусов, И.П. Сусов // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна, 2006. – Вип. 726. – С. 14–20.
16. Токарев Г.А. Дискурсивные лики концепта / Г.А. Токарев. – Тула : ТГПУ, 2003. – 109 с
17. Харитончик З.А. К методологии когнитивных исследований в лингвистике / З.А. Харитончик // Одиниці та категорії сучасної лінгвістики. Зб. наук. пр. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток Ltd», 2007. – С. 284–296.
18. Чернявская В.Е. Дискурс как фантомный объект : от текста к дискурсу и обратно? / В.Е. Чернявская // Когниция, коммуникация, дискурс. – Х. : ХНУ им. В.Н. Каразіна, 2011. – С. 85–95.
19. Шевченко И.С. Становление когнитивно-коммуникативной парадигмы в лингвистике / И.С. Шевченко // Вісник Харківського нац. ун-ту. – 2004. – № 635. – С. 202–205.

В статье рассматриваются вопросы онтологической и культурологической сущности концепта, которые выводят исследователя на широкий путь когнитивно-коммуникативных обобщений относительно его природы, системного устройства и дискурсивно приобретенных свойств.

Ключевые слова: концепт, дискурс, доминанта, кодовая вариативность концепта, объективация.

The article deals with problems of ontological and culturological essence of the concept, which put a researcher on the broad way of cognitive-communicative communication concerning its nature, systematic organization and discourse gained peculiarities.

Key words: concept, discourse, dominant, code variety of the concept, objectification.

УДК 811.161.2

ПРИНЦИПИ КАТЕГОРИЗАЦІЇ КОМПАРАТИВНОСТІ ЯК СИСТЕМОГО УТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Грипас О.Ю.,

Київський університет імені Бориса Грінченка

У статті з'ясовано статус функційно-семантичного поля і функційно-семантичної категорії та проаналізовано відмінності між ними. Обґрунтовано доцільність вивчення явища компаративності на засадах функційно-семантичної категорії.

Ключові слова: функційно-семантичне поле, функційно-семантична категорія, компаративність, логічна модель порівняльних конструкцій.

Ефективність мислення як одну із складових передбачає категоризацію набутих знань – поділ усього обсягу понять на загальні розряди за спорідненістю, подібністю, що типізує уявлення про навколишній світ та організовує їх у класи, групи відповідно певним принципам системності. Класифікаційне узагальнення досвіду відбувається постійно, значною мірою підсвідомо у повсякденності, проте для лінгвістичної наукової сфери виокремлення категорій, їхня кваліфікація, опис, детальне дослідження є предметом численних мовознавчих студій.

На сьогодні в наукових розвідках досить активно підтримуються принципи функціональної лінгвістики – розуміння мови як цілеспрямованої системи засобів вираження смислу та вивчення системних утворень різного плану: від традиційних формально-граматичних до семантичних, які межують з онтологічними. Цей напрям виявився дуже продуктивним, й останні десятиріччя ознаменувалися появою великої кількості вітчизняних і зарубіжних досліджень на засадах теорії функціонально-семантичного поля та функціонально-семантичної категорії: суб'єктивної модальності (В.М. Ткачук), допустовості (Т.П. Ткачук), локативності (І.В. Богданова, О.В. Виноградова), аугментативності та демінутативності (С.О. Карбелашвілі), таксису (Т.С. Слободинська), збільшуваності (Н.В. Раскалей), заперечення (Л.З. Хасанова), потенційності (О.О. Сікорська), інтенсивності дії (О.М. Попенко), інструментальності (О.Ю. Андрушенко), порівняння (А.П. Романченко, О.А. Щепка, Н.В. Ніколаєва, Л.І. Балута, І.В. Казанцева, Н.Ю. Мурзіна) тощо.

Серед них особливу увагу мовознавців привертає проблема лінгвістичної природи порівняння, адже воно є не лише засобом пізнання світу, але й мовним явищем – багатограним і формально вираженим різноплановими одиницями. Україністика в останні десятиліття поповнилась низкою доробків, в яких аналіз матеріалу спрямовано на вивчення формально-граматичної структури речень з показниками компаративності, лексичної семантики компонентів моделі порівняння та їхнього частиномовного статусу (І.І. Судук, Н.П. Шаповалова, С.М. Рошко, О.І. Марчук, О.П. Барменкова), в аспекті теорії функційно-семантичного поля (А.П. Романченко, О.А. Щепка), функційно-семантичної категорії (Л.В. Прокопчук).

Огляд вітчизняних і зарубіжних досліджень різних системних утворень, зокрема компаративності, свідчить про два підходи у вивченні мовних явищ на засадах функціональної граматики – в межах функційно-семантичного поля та в межах функційно-семантичної категорії. Хоча відмінності в структурі цих двох системних утворень не означають їхньої несумісності, проте